

A sárgarépa eredetileg lila volt

Az alábbiakban egy ismeretterjesztő cikket közlünk. Olvasd el a szöveget, és válaszolj a hozzá kapcsolódó kérdésekre!

A sárgarépa eredetileg lila volt

1. Milyen színű a sárgarépa? Ez aztán a fura kérdés, hiszen a nevében is benne van, hogy sárga. Ha azonban 500 éve tette volna fel ezt a kérdést valaki, a válaszadó nem emiatt nézett volna rá furán, hanem mert nem értette volna a „sárgarépa” szót. A répa ugyanis akkoriban lila volt. A ma ismert színű változat a 17. században kezdett elterjedni, és ha I. Vilmos orániai hercegnek más lett volna a családneve, lehet, hogy még ma is lila répából készül a minden iskolai menzán előforduló finomfőzelék.

2. A sárgarépa Perzsiából származik, a mai Afganisztán és Irán területén kezdték el termesztetni és fogyasztani. Eredetileg nem is a gyökerét, hanem a leveleit ették. Európába a mórok hozták be a 8. században, és gyorsan elterjedt az egész kontinensen. Ekkor a répa gyökerének színe többnyire lila vagy bíbor volt, néha fordultak elő mutáns, citromsárga és fehér példányok, amelyekből hiányzott a lila színt adó pigment, az antocián (ettől az anyagtól kapja a színét például a padlizsán is).

3. Hogy ki és miért nemesítette ki először a sárga sárgarépát, azt már homály fedi, annyi látszik biztosnak, hogy a mutáns, fehér répát (nem összekeverendő a fehérrépával, ami a petrezselyem gyökere) keresztezték vadon élő répafajtákkal a Németalföldön, mígnem felbukkant a zöldség ma ismert, narancssárga verziója. Ebben az antocián helyett bétakarotin adja a színt.

Mindez nagyjából egybeesett a német-alföldi szabadságharcral és a független Hollandia megszületésével. A spanyol uralom elleni lázadás vezéralakja I. Vilmos orániai herceg volt, az Oránia-Nassau nemesi ház tagja. Oránia, eredetiben Oranje azt jelenti: narancssárga. A névben és a családi címerben is szereplő szín máig Hollandia nemzeti színe, bár a zászlajukban már nem szerepel, de hagyományosan narancssárgában játszik például a holland fociválogatott, amelynek a beceneve is Oranje. A 17. században a szín jelentősége ennél sokkal nagyobb volt, a függetlenséget és a szabadságot jelképezte a hollandok számára, ezért a sárga sárgarépa is hamar nagyon népszerű lett. Mellékesen ez a verzió edesebb és húsosabb volt, mint a régi lila, amit gyorsan ki is szorított a piacról. Ma már Kína a világ legnagyobb répatermelője, évi 16 millió tonnával, és újra reneszánszát éli a lila sárgarépa is.

Egyébként, ha már így előkerült a narancs: vajon a gyümölcs kapta a nevét a színről, vagy a szín a gyümölcsről? A nyelvészek szerint a gyümölcs neve volt előbb, a legkorábbi feljegyzések szerint az 1300-as években kezdték el Európában az arab naranj és a perzsa narang kifejezésekből átvett verziókat használni rá. A narancssárga színről viszont az 1500-as évek elejéről származik az első említés, addig ezt a színt sárgavörösnek nevezték az európai nyelvek.

1.

OP04406

A sárgarépa eredetileg lila volt

Feltehetőleg milyen színű répa került az asztalra a 9. századi Európában?

.....

2.

OP04407

A sárgarépa eredetileg lila volt

Kik hozták be a sárgarépa őseit Európába? Satírozd be a helyes válasz betűjelét!

- A perzsák
- B afgánok
- C mórok
- D irániak

3.

OP04409

A sárgarépa eredetileg lila volt

Mely növények keresztezéséből jött létre a sárgarépa? Satírozd be a helyes válasz betűjelét!

- A A narancs és lila színű répa keresztezéséből.
- B A fehér répa és a vadon élő répafajták keresztezéséből.
- C A citromsárga répa és a lila répa keresztezéséből.
- D A fehér répa és a lila répa keresztezéséből.

4.

OP04411

A sárgarépa eredetileg lila volt

A cikk szerint elsősorban miért lett népszerű a sárga színű répa Németalföldön? Satírozd be a helyes válasz betűjelét!

- A Mert ez a szín a függetlenséget és a szabadságot jelképezte a hollandok számára.
- B Mert az új verzió édesebb és húsosabb volt, mint a régi lila.
- C Mert a zászlóban ez a szín szerepel a mai napig.
- D Mert ennek a terjesztését támogatta a spanyol uralom elleni lázadás vezéralakja.

5.

OP04412

A sárgarépa eredetileg lila volt

Miért lett Hollandia nemzeti színe a narancssárga a szöveg alapján?

.....

.....

.....

6.

OP04413

A sárgarépa eredetileg lila volt

A nemzeti szín mellett mi tanúskodik arról, hogy mai is fontos ez a szín a hollandok számára?

.....

7.

OP04415

A sárgarépa eredetileg lila volt

A cikkben olvasottak alapján miben különböznek a mutáns és a nemesített répák? Satírozd be a helyes válasz betűjelét!

- A A mutáns répák között minden szín megtalálható, a nemesítettek azonos színűek.
- B A mutáns répa véletlenszerűen fordul elő, míg a nemesített répát tudatosan hozták létre.
- C A mutáns répákat korábban kísérletezték ki, majd ezekből hozták létre a nemesített fajokat.
- D A mutáns répa a vadon élő répafajtát jelenti, míg a nemesített répa a kertben

8.

OP04417

A sárgarépa eredetileg lila volt

Mi kapcsolja az **(5.)** szövegrészt a cikk egészéhez? Satírozd be a helyes válasz betűjelét!

- A A gyümölcs.
- B A szín.
- C Az arab, perzsa eredet.
- D Az elterjedés ideje.

9.

OP04418

A sárgarépa eredetileg lila volt

Mikor kezdték használni a narancssárga elnevezést, és mi volt azelőtt a szín neve?

1. Ekkortól kezdték használni:

2. A szín neve korábban:

